

MƏKTƏBƏQƏDƏR TƏHSİL MÜƏSSİSƏLƏRİNDƏ XÜSUSİ QAYĞIYA EHTİYACI OLAN UŞAQLARIN VALİDEYNLƏRİ İLƏ ƏMƏKDAŞLIĞIN TƏŞKİLİ YOLLARI

YEGANƏ MƏMMƏDOVA

Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universiteti

yeganememmedova.doc@gmail.com

Açar sözlər: məktəbəqədər, uşaq, tərbiyəçi, valideyn

Son zamanlar xüsusi təhsilə ehtiyacı olan uşaqlar üçün bir sıra yeni yanaşmalar tətbiq edilir. Sosial statusundan asılı olmayaraq, hər bir uşaq inklüziv təhsil vasitəsi ilə öz inkişaf tələbatlarını ödəmə imkanı və bütöv digər uşaqlar kimi, normal təhsil alma hüququnu əldə edir. Məktəbəqədər uşaq müəssisələrinin idarə heyəti və tərbiyəçiləri xüsusi qayğıya və təhsilə ehtiyacı olan uşaqları qəbul edir. Onları sosial status, irqi, fiziki, emosional və intellektual inkişaf səviyyələrinə görə diferensasiya etmədən onların tələbatına uyğun xüsusi psixoloji-pedaqoji şərait yaradır.

Inklüziv təhsil bütün uşaqların hər hansı bir sahədə güclü və zəif cəhətlərindən asılı olmayaraq uşaq bağçasının tərkib hissəsinə çevrilməsi, eyni hüquqlara malik olması və məşğələlərdə bərabər iştirak etməsi deməkdir. Tərbiyəçilərin köməyi və dəstəyi ilə bu uşaqlar keyfiyyətli təhsilə yiyələnəcək və həyatda müstəqil olmaq üçün təcrübə qazanacaqlar. Uşaqların bir yerdə öyrənməsi, oynaması, danışib-gülməsi tərbiyəçilər, valideynlər və uşaqlara inklüziv təhsilin üstün cəhətlərini görməyə və onun standartlarını qəbul etməyə imkan verir. Valideynlərlə mövcud qarşılıqlı münasibətləri möhkəmləndirmək və səmərəli əməkdaşlıq yaratmaq üçün tərbiyəçilər aşağıdakı şərtlərə əməl etməlidirlər:

- Özünüzü valideynlərin yerinə qoyun. Elə bir mühit yaratmağa çalışın ki, orada uşaq özünü rahat və inamlı hiss etsin;

- Uşağın dəyərini aydın və ardıcıl surətdə vurğulayın. İlin əvvəlində bağça heyətinin rəsmi və ya qeyri-rəsmi ünsiyyəti zamanı uşaqlar haqqında necə danışmaları ailələrlə münasibətlərin inkişafına əhəmiyyətli dərəcədə təsir göstərir;
- Valideynlərin uşaqlar üçün qoyduqları məqsədlərə maraq göstərin. Valideynlərlə şəxsi əlaqələrin yaradılması üçün dialoq birinci addımdır;
- Valideynlərin informasiyanı sizə necə bölüşmək istədikləri ilə əlaqədar onlarla razılığa gəlin. Uğurlu əməkdaşlıq üçün ailə və bağça arasında arasıkəsilməz və səmərəli qarşılıqlı əlaqə tələb olunur;
- Gündəlik həyatdakı məişət danışıqları üslubundan istifadə edin;
- Problemin həllinin səmərəli yollarını axtarın.

Valideynlərin müəllimlərə və təhsil müəssisəsinə göstərə biləcəyi dörd yardımKateqoriyası vardır:

- Sosial və emosional yardım;
- İnformasiya mübadiləsi;
- Valideynlərin öz uşaqlarının təlimində iştirak etməyə və cəlb olunmasına həvəsləndirilməsi;
- Uşaq və valideynlər arasında qarşılıqlı münasibətlərin yaxşılaşdırılması.

Xüsusi qayğıya ehtiyacı olan uşaqlar digər uşaqlara nisbətən əksər hallarda başqa cür qiymətləndirilirlər. Əgər valideynlərə bu izah edilərsə və qiymətləndirmənin nəticələri onların başa düşə bildikləri şəkildə təqdim edilərsə, onların lazımı səviyyədə dərk edə bilmələrini təmin etmək və anlaşılmazlığa yol verməmək mümkündür. Tərbiyəçi valideynlərə aşağıdakı kimi müxtəlif yollarla xüsusi bildirişlər göndərə bilər: uşağın yaxalığına bərkidilmiş gülümsünən çöhrələr və ya uşağın irəliləyişi, yaxud onun davranışındakı dəyişikliklər barədə gündəlik hesabatlar. Valideynlər tərəfindən evdə bağça ilə razılaşdırılmış müştərək proqram həyata keçirildiyi təqdirdə, xüsusi bildiriş daha çox vacib olur. Tərbiyəçinin bildirişi, uşağın çalışmanı və ya tapşırığı uğurla yerinə yetirdiyi halda, həvəsləndirmənin müəyyən edilməsində valideynlərə kömək göstərə bilər. Odur ki, tərbiyəçilər informasiyanın evə valideynlərə çatdırılmasının səmərəli yolunu tapmalıdırlar.

Ədəbiyyat

1. Hüseynova N.T. İnküziv təhsil. Dərs vəsaiti. Bakı: 2014.
2. İsmayılova L. Xüsusi qayğıya ehtiyacı olan uşaqların təhsili. Bakı; Kurrikulum, 2009, № 3.

3. “Təhsil haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanunu. Bakı: Qanun, 2009.
4. Şərəfxanova L., Məmmədova S., Mikayılova Ü. İnküziv təhsil. Məktəbəqədər təhsil pilləsi üçün. Bakı: 2010.